Paaiškėjo, kad visame plote buvusi vėlyva neolitinės Nemuno kultūros gyvenvietė, kurios nedideliame aukštesniame plotelyje vėliau buvo įsikūrusi virvelinės keramikos kultūros stovyklėlė (tyrinėta 1983 m.). Laiko tarpas tarp jų abiejų, matyt, buvęs trumpas.

Rimutė Rimantienė

ŠVENTOSIOS 6-OSIOS GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

1984 m. MAII tyrinėjimus tęsė į P ir į Š nuo 1983 m. tyrinėto ploto (žr.: ATL 1982 ir 1983 m., V., 1984, p. 15-17), o 1985 m. buvo kasinėjama toliau tik į Š. Per dvejus metus (kasmet po 2 mėn.) atkastas 884 m^2 plotas (viso 1404 m^2), siauru ruožu einantis V buv. lagūnos pakrante. Į abi puses plotas, kuriame paplitę radiniai, siaurėjo. V kraštas labai ryškiai baigėso dideliais akmenimis, greičiausiai sustumtais ledų, o R (prie pat lagūnos kranto) neryškus, tačiau jame beveik pranyko kultūrinis sluoksnis ir radiniai. Radiniai slūgsojo 10-50 cm storio sapropelingo molio sluoksnyje. Apie tyrinėto ploto vidurį iš P į Š tęsėsi apie 1-2 m pločio medžių šakų ir suvirtusių karčių ruožas, ypač ryškus Š dalyje. Kai kurios kartys buvo nusmailintos. Be to, tarp jų kai kur stovėjo giliai įkalti kuolai. Šiame ruože kultūrinis sluoksnis buvo pats storiausias ir jame buvo ypač daug radinių. 2-3 m nuo šio ruožo į V aptikta įkalta reta nenužievintų lapuočių kuolų eilė (su 2-4 m tarpais). Tuo tarpu nepavyko atsekti, kokių tai statinių liekanos.

Per dvejus metus surinkta 18 850 keramikos šukių, iš kurių pavyko atstatyti tik nedidelės dalies puodų gabalus. Puodai vėlyvojo Narvos tipo. Jų kakleliai visų keturių formų: I, C, CS ir S; dau-

guma C_2 ir S_1 pavidalo. Ornamentuota dažniausiai tik pati briauna duobutėmis, įstrižais įspaudais ar skersinėmis įraižomis. Kaklelis puošiamas keliomis įspaudų eilutėmis, tačiau pasitaikė iš įspaudų sudarytų rombų, trikampių, kartais visas paviršius būna brūkšniuotas ir dar ištisai dengtas pirštų galų bei apvajiniais įspaudais ar duobutėmis. Visos pastarojo tipo šukės labai trapios. Rasti keli gabalai rutulinių amforų kultūrai priskirtinų priplotais dugniukais dubenų gabalų, papuoštų stulpiukais, kripėmis, girliandomis ir labai storų plokščių puodų dugnų su gausybe grūsto granito molyje. Be to, kai kurių smailiadugnių puodų masėje irgi buvo daug grūsto granito.

Surinkta labai daug tinklų pasvarėlių, padarytų iš gargždo akmenėlių su 2-4 išskalomis ant briaunų; daug pasvarėlių (dažniausiai akmenėlių, bet pasitaikė ir puodų šukių) apvyniota beržo tošimi ir aprišta liepos karnos virvele. Rasta keletas gražiai gludintų keturkampio pjūvio kirvelių ir nemaža galąstuvų gabalėlių iš smiltainio, pjūklelių iš kristalinės padermės akmenų. Smulkiesiems dirbiniams vartotas beveik vien vietinės kilmės - riedulinis titnagas. Iš jo daugiausia buvo pagaminta kaltelių ašmenėlių, gremžtukų, peilių, trikampių strėlių antgalių, grąžtelių ir kt.

Surinkta 480 gintarų, kurių tarpe 88 dirbiniai arba jų nuolaužos. Jų tarpe buvo apskritų, ovalių bei laivelio pavidalo sagučių, trapecinių kabučių (vienas net 8,9 cm ilgio), vamzdelinių karolių ir kt.

Kaulinių dirbinių surinkta 88, jų tarpe įvairūs dantų amuletai su skylutėmis bei jų nuolaužos. Daugiausia gaminta kaulinių kailių gremžtų viena gludinta įgaubta kraštine, ietigalių, durklų, ylų, peilių ir pan. 1985 m. buvo rastas iki šiol Pabaltijy neaptiktas dirbinys - pailgas, storokas, trikampio pjūvio. Ant priekinės briaunos yra virvelių labai nutrintos įkarpos, o tarp jų ilgas griovelis. Užpakalinė pusė plokščia, plati, su 6 lizdais, greičiau-

siai skeltėms, kurios įstatytos turėtų styroti į viršų. Greičiausiai tai buvęs pjautuvas, kurio priekinės briaunos griovelyje turėjęs būti įstatytas ir stipriai pririštas lenktas kauliuko rinktuvėlis varpoms atskirti, kurios, įrankį pavertus, skeltėmis buvo nupjaunamos. Galbūt pjautuvas buvęs ir antras platus kaulinis dirbinys su grioveliu skeltėms.

Surinkti 65 mediniai dirbiniai bei jų dalys. Dauguma, padarytų iš menkavertės medienos, išlikusių prastai. Rasta medinių irklų (15), žuvims gaudyti šakių (2), butinių bei jų skersinių (4), lenktų kirvių kotų (4), kirvių movų dalių (7), branktų dalių, brūktuvėlė, virvelių pluoštas ir kt. Iš jų išsiskiria labai gerai išlikusios ąžuolinės arklų išaros. Tai yra 44, 55 ir 63 cm ilgio, truputį lenkti tvirti dirbiniai, aptašyta norago apačia ir kaplio pavidalo galu. Užpakalinėje pusėje yra gana gili išskoba ierlakščiai pritvirtinti. Viršūnė nusmailinta. Du padaryti iš apvalaus, tik nužievinto medžio, o vienas aptašytas iš visų pusių.

Iš pušies žievės gamintos keturkampės bei rombinės plūdės, dažnai su skylute per vidurį.

Be to, rasta labai daug žvėrių kaulų, jų tarpe šernų ir lokių kaukolių, briedžių ir taurų ragų, mažiau žuvų ašakų.

Gyvenvietė datuota radiokarbono metodu Vs - 499 4170±110 m. nuo dabarties (2220 m. pr.m.e.), Vs - 500 4070±110 m. nuo dabarties (2120 m. pr. m.e.).

II. PILIAKALNIAI IR GELEŽIES AMŽIAUS GYVENVIETĖS

Vytautas Daugudis

IMBARĖS PILIAKALNIO IR GYVENVIETĖS TYRINĖJIMAI

1984-1985 m. MAII tęsė Imbarės (Kretingos raj.) piliakalnio ir jo senosios gyvenvietės archeologinius kasinėjimus. 1984 m. piliakalnio P aikštelėje ir abi aikšteles skiriančiame pylime ištirtas 60 m^2, o 1985 m. -jo Š aikštelėje bei ją juosiančio pylimo V dalyje - 90 m^2 plotas. Be to, 1984 m., kartu su Lietuvos TSR astronomų draugijos bendradarbiais R bei V gyvenvietės dalyse, mitologinių akmenų aplinkumoje ištirtas apie 86 m^2 plotas.

Tyrinėtose piliakalnio aikštelių dalyse aptiktas 30-60 cm, o pylimų vietose - 1-1,5 m storio kultūrinis sluoksnis.

Pietinės aikštelės Š pakraštyje, apatiniame kultūrinio sluoksnio horizonte, apie 30 cm gylio ir 3 m pločio įdubime aptikti, atrodo, ilgo, suskirstyto į atskiras patalpas stulpinės konstrukcijos pastato pėdsakai. Pastato plotis kartu su sienomis - apie 4 m. Gyvenamose jo patalpose buvę židiniai 50x60 - 60x80 cm dydžio ir 30-40 cm gylio apvaliadugnėse duobėlėse. Pastato viduje rasta lipdytų puodų šukių, daugiausia lygiu ir keletas - neryškiai brūkšniuotu paviršiumi, du iš kalkakmenio padaryti skritulio formos versptukai, trys nedideli varpelio formos moliniai Djakovo tipo svoreliai. Puodai buvę mažai profiliuoti, silpnokai išdegti, molyje grūsto granito. Sprendžiant iš minėtų radinių, pastatas naudotas I tūkstantm. pr.m.e. pabaigoje bei m.e. pradžioje.

Apie IV-V m.e.a. piliakalnio aikštelių pakraščiuose buvo pradėti pilti pylimai. Tuomet iki tol buvusio neįtvirtinto papilio vietoje, Š to paties kyšulio dalyje atsirado ir didesnioji šiaurinė, jau įtvir-